

Ähtäri

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma

2026

Sisällys

1.	YLEISTÄ.....	3
2.	TOIMIALUE JA VALVONNAN RESURSSIT	3
3.	VALVONTASUUNNITELMA JA SEN SISÄLTÖ.....	4
3.1	Valvontasuunnitelma ja -ohjelma	4
3.2	Valvontasuunnitelman sisältö	4
3.3	Riskinarviointi ja valvontatiheys	4
3.4	Valvontaohjelman laatiminen	5
3.5	Valvonnan maksullisuus	5
4.	YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUKAISET VALVONTAKOhteet	6
4.1	Ympäristölupaa edellyttävät toiminnot.....	6
4.2	Muut valvontakohteet.....	7
5.	RISKINARVIOINTI	8
6.	VALVONTATIHEYs	8
7.	VALVONNAN SUORITTAMINEN	10
7.1	Suunnitelmallinen valvonta.....	10
7.2	Ympäristönsuojelulain 169 §:n mukainen valvonta	10
7.3	Tarkastuksessa tehdyt havainnot ja niiden seuraukset	11
7.3.1	Lupavelvollinen toiminta	11
7.3.2	Ilmoituslupavelvollinen toiminta	11
7.3.3	Rekisteröitävä toiminta	11
8.	VALVONTASUUNNITELMAN JA -OHJELMAN TOTEUTUMINEN	12
8.1	Suunnitelman toteutumisen arviointi.....	12
8.2	Valvonta-asiakirjojen päivittäminen.....	12

1. YLEISTÄ

Ympäristönsuojeluun liittyvän valvonnan tavoitteena on ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja mahdollisesta pilaantumisesta aiheutuneiden haittojen korjaaminen. Suunnitelmallisen valvonnan kohteina ovat ympäristönsuojelulain nojalla mm. lupa-, rekisteröinti- ja ilmoitusvelvolliset laitokset ja toiminnat. Valvontavelvoitteista määrätään lisäksi mm. jätelain, vesilain, maastoliikennelain ja ympäristönsuojelulain sekä näiden nojalla annettujen asetusten kautta.

Ympäristölupien valvonnalla tarkoitetaan toimia luvan myöntämisen edellytysten varmistamiseksi sekä luvan ja lupamääräysten valvomiseksi. Tämä koskee myös yleistä ilmoitusmenettelyä, rekisteröintiä sekä kertaluontoista ilmoitusmenettelyä edellyttäviä toimintoja. Valvontaan kuuluu myös valvonnan suunnittelua (valvontaohjelman ja -suunnitelman laatimista sekä valvonnan tavoitteiden asettamista), valvonnan järjestämistä ja valvontatavoitteiden toteuttamisen seuraamista.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) § 167 mukaisesti valvontaviranomaisen on järjestettävä ko. lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti.

2. TOIMIALUE JA VALVONNAN RESURSSIT

Ähtärin kaupunki on Suomenselän vedenjakajalla sijaitseva kunta, joka poikkeaa luonnonolosuhteiltaan muusta Etelä-Pohjanmaasta. Runsasvesistöisen (169 yli hehtaarin kokoista järveä) Ähtärin pinta-ala on noin 909 km², josta vesialuetta on n. 105 km². Järvisyys aiheuttaa alueen toimintoihin erityisiä ehtoja, mutta tulvavaaraa alueella ei ole Kokemäenjoen latvavesille sijoittumisen vuoksi. Asukkaita Ähtärissä on n. 5200, minkä lisäksi kaupungissa on noin 1400 loma-asuntoa.

Ähtärin kaupungissa ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä hoitaa tila- ja infrapalveluiden lautakunta. Ympäristölupavelvollisista toiminnoista on eniten eläinsuojia, kivenlouhimoita ja -murskaamoja. Lisäksi Ähtärin kaupungin alueella toimii useita ampumaratoja, metalliteollisuuslaitoksia, moottoriurheilurata, kevytlentopaikka ja eläinpuisto. Puolustusvoimain logistiikkalaitoksen alaisuudessa toimivan räjähdokeskuksen yksi toimipiste sijaitsee Ähtärissä. Ähtärin lävitse kulkee Seinäjoki-Haapamäki-junarata sekä valtatie 18. Etelä-pohjoissuunnassa kulkeva kantatie 68 ylittää valtatie 18 Ähtärin keskustassa. Merkittäviä pilaantumisriskejä aiheuttavia toimintoja ei Ähtärissä ole.

Ympäristönsuojelun toimialueen valvonnasta vastaa ympäristönsuojelusihteeri (0,5 htv). Ähtärin kaupungin ympäristönsuojelu tekee yhteistyötä maakunnan ja erityisesti naapurikuntien ympäristönsuojelutoimien kanssa. Ähtärin kaupunki hallinnoi Etelä-Pohjanmaan alueen ympäristönsuojeluviranhaltijoiden yhteistä sähköpostilistaa, jonka avulla viranhaltijat voivat verkostoitua ja hoitaa kuntarajat ylittävä valvonta- ja seurantatehtäviä resurssitehokkaasti.

3. VALVONTASUUNNITELMA JA SEN SISÄLTÖ

3.1 Valvontasuunnitelma ja -ohjelma

Ympäristönsuojelulain (27.6.2014/527) 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten suunnitelma (**valvontasuunnitelma**). Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta erillinen ohjelma (**valvontaohjelma**). Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla.

3.2 Valvontasuunnitelman sisältö

Ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (4.9.2014/713) 28 §:n mukaan valvontasuunnitelmassa on oltava:

- 1) yleisluontoinen arvio ympäristön pilaantumisen riskeistä suunnitelmaan kuuluvalla alueella
- 2) tieto viranomaisen valvontavastuulle kuuluvista luvanvaraisista, ilmoituksenvaraisista ja rekisteröitävistä toiminnoista luettelona tai erillisenä sähköisenä rekisterinä
- 3) kuvaus menettelystä valvontaohjelman laatimiseksi
- 4) tieto siitä, miten ympäristöriskien arviointi tehdään, mitä perusteita siinä käytetään ja miten se ohjaa valvontaohjelman laatimista ja valvontaa
- 5) tieto siitä, käytetäänkö määräaikaistarkastusten järjestämisessä otantamenettelyä, miltä osin otantaa käytetään ja mitkä ovat otannan laatimisen perusteet
- 6) kuvaus ympäristönsuojelulain 169 §:n mukaisten tarkastusten vireille tulosta ja käytöstä; jos viranomaisella ei ole asiasta tarkempaa ohjeistusta, viittaus ympäristönsuojelulain 169 ja 186 §:n mukaisiin menettelyihin on riittävä
- 7) tieto valvonnan voimavaroista henkilötyövuosina ja muina valvontaa kuvaavina tunnuslukuina
- 8) kuvaus viranomaisten välisestä yhteistyöstä valvonnassa.

3.3 Riskinarviointi ja valvontatiheys

Määräaikaistarkastusten tiheys on määritettävä ympäristöriskien järjestelmällisen arvioinnin perusteella. Arvioinnissa voidaan käyttää seuraavia perusteita:

- a. toiminnan mahdolliset ja todelliset vaikutukset ihmisen terveyteen ja ympäristöön ottaen huomioon päästötasot ja -tyypit, onnettomuusriski sekä paikallisen ympäristön herkkyys;
- b. ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten, etenkin lupa- ja ilmoituspäätöksiin sisältyvien määräysten, noudattaminen toiminnassa;
- c. toiminnanharjoittajan osallistuminen ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään;
- d. muu laitosta koskeva valvonta, jos se vastaa osittain tai kokonaan ympäristönsuojelulain mukaista valvontaa.

3.4 Valvontaohjelman laatiminen

Suunnitelmallinen valvonta voidaan kohdistaa seuraaviin toimintoihin:

- a. toiminta ilman lupaa
- b. ympäristönsuojelun voimaantulolain mukainen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkitseminen on jäänyt tekemättä
- c. voimaantulolain mukaisessa tarkastuksessa on ollut puutteita
- d. joiden edellisissä tarkastuksissa on havaittu puutteita
- e. toiminnalle ei ole tehty tarkastusta tai toiminnan edellisestä tarkistamisesta on yli 5 vuotta
- f. valvontaohjelman kohdelistauksen mukaisen toiminnan valvontatiheys sitä edellyttää.

Kunnan valvomien toimintojen määräaikaistarkastukset voidaan toteuttaa perustuen riittävän edustavaan vuosittaiseen valintaan. Otantamenettelyn käyttöönotto on viranomaisen harkittavissa. Otantaan voidaan turvautua esimerkiksi silloin, kun laitosten säännöllisiin tarkastuksiin on vain niukasti henkilökuntaa ja tarkastusten halutaan silti kattavan joka vuosi mahdollisimman suuren perusjoukon. Otanta voidaan tehdä riskiperusteisesti, painottaen otannan laatimisessa tiettyjä ennalta tiedettyjä riskitekijöitä tai puhtaana satunnaisotantana.

Valvontaohjelman laadinnan yhteydessä päivitetään listaukset lupa- ilmoitus- ja rekisteröintivelvollisista laitoksista. Otantaryhmänä käytetään näitä edellä mainittuja ennalta määrättyjä ryhmiä.

Lisäksi valvontaohjelma voi sisältää toimintoja, joiden tarkistaminen on tarpeen ympäristönsuojelulain 169 §:n nojalla. Tarkastettavat toiminnot esitetään erillisessä valvontaohjelmassa (ei-julkinen asiakirja). Valvontaohjelma laaditaan tämän valvontasuunnitelman periaatteiden mukaisesti ja sen perusteet kuvataan ohjelman teksteissä.

3.5 Valvonnan maksullisuus

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä ympäristönsuojelulain 205 §:n mukaisesti maksun laatimaansa valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen, ilmoituksenvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta sekä luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelystä.

Maksu voidaan periä myös tarkastuksista, jotka ovat tarpeen YSL 175 § tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä

tarkoitettuna keskeyttämisen valvomiseksi. Maksusta on säädetty tarkemmin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksassa.

Maksua ei peritä viranomaisen eikä haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireille pannun asian käsittelystä, ellei 1 tai 2 momentista muuta johdu. Muiden kuin viranomaisen tai haittaa kärsivän asianosaisen vaatimuksesta vireille pannun asian käsittelystä saadaan periä vireille panijalta maksu, jos vireillepanoa on pidettävä ilmeisen perusteettomana.

4. YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUKAISET VALVONTAKOhteet

Kunnan vastuulle kuuluvat ympäristönsuojelulain ja -asetuksen mukaan seuraavat valvontakohteet:

- YSL § 27, § 28, § 29a tai § 30 mukaiset ympäristölupaa edellyttävät toiminnot
- YSL 10 a luvun perusteella ilmoituksenvaraiset toiminnot
- YSL 11 luvun perusteella rekisteröintiä edellyttävät toiminnot
- YSL 12 luvun perusteella ilmoitusta edellyttävät kertaluontoiset toiminnot
- YSL 120 § ja 123 § mukainen poikkeuksellinen tilanne
- muut ilmoitusta edellyttävät toiminnot, kuten lannan varastoiminen aumassa
- muut valvontakohteet, jotka eivät edellytä ympäristölupaa (esim. jätevesien käsittely)
- asianosaisten toimesta vireille tulleet muut asiat.

Muu kuin lupavalvonta suunnataan ensisijaisesti kohteisiin, joiden toiminnasta aiheutuu välitöntä ympäristön pilaantumisen vaaraa. Luvanvaraisten toimintojen lisäksi voidaan tarvittaessa tarkastaa toimintoja, jotka eivät ole ympäristönsuojelulain tai -asetuksen mukaan lupavelvollisia. Lisäksi ympäristönsuojelutoimi suorittaa tarkastuksia harkintansa mukaan.

4.1 Ympäristölupaa edellyttävät toiminnot

Valvontakohteita ovat kaikki ympäristönsuojelulain tai -asetuksen ja ympäristölupamenettelylain (735/1991) perusteella ympäristölupavelvolliset, rekisteröitävät ja ilmoituslupavelvolliset kohteet sekä lain ympäristönsuojelun voimaannpanosta (113/2000) mukaan ympäristölupavelvolliset laitokset. Tässä asiakirjassa käytetään tekstin yksinkertaistamiseksi näistä kaikista valvontakohteiden lupavelvollisuuden muodoista nimitystä ympäristölupa.

Valvontakohteen määrittelyyn ei vaikuta, onko toiminnalla ympäristölupa, terveydensuojelulain mukainen sijoituspaikkalupa tai puuttuuko viranomaisen antama lupa määräyksineen kokonaan. Suunnitelmalliset tarkastukset ovat valvontaohjelmassa määriteltyjä tarkastuksia, jotka liittyvät valvontasuunnitelman mukaan tehtävään säännölliseen valvontaan ja joissa käydään koko toiminta läpi.

Ympäristöluvassa olevien lupamääräysten valvonta ei ole suunnitelmallista määräajoin toteutettavaa valvontaa. Määräysten valvontaan kuuluu luvassa annettujen yksittäisten määräaikojen, raporttien ja tutkimustulosten valvonta, josta voidaan periä erillinen, voimassa olevan taksan mukainen maksu.

Tarkastuksia suoritetaan valvontaohjelmassa esitetyn lisäksi luvanhakemisvaiheessa tai silloin kun on tapahtunut poikkeuksellisia tilanteita, joista voi aiheutua välitöntä tai ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa. Tarkastuksia tehdään myös erilaisten yhteydenottojen ja valitusten perusteella. Tarkastuksesta tehdään muistio, joka toimitetaan toiminnanharjoittajalle.

4.2 Muut valvontakohteet

- Melua ja tärinää aiheuttavat tilapäiset toiminnot
- Maastoliikennelain mukaiset kohteet
- Toiminnan koeluonteisuuden perusteella poikkeuksen luvanvaraisuudesta saaneet kohteet
- VOC-toiminnot
- MARA-toiminnot
- Pilaantuneen maaperän puhdistaminen tai pilaantuneen aineksen siirto
- Öljy- ja muut kemikaalionnettomuudet
- Vesilain mukaiset toiminnot
- Jätevesien käsittelykohteet
- Jätelain mukaiset tarkastuskohteet
- Jätehuoltoviranomaiselta ympäristönsuojelulle siirtyneet kohteet
- Ilmoitusten ja yhteydenottojen perusteella esille tulleet toiminnot ja kohteet
- Vesihuoltolain mukaiset valvontakohteet
- Nitraattiasetuksen mukaiset kohteet
- Maa-aineslain mukaiset kohteet
- Jätehuoltorekisteriin merkittävät kohteet
- Reach-asetuksen ja kemikaalilain mukaiset kohteet
- Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältäviä laitteita koskevan VNA:n mukaiset kohteet

Naapuruussuhdelain (26/1920) 17 § mukainen valvonta kuuluu tapauksen laadusta riippuen ympäristönsuojeluviranomaiselle, terveydensuojeluviranomaiselle, pelastuslaitokselle, rakennusvalvonnalle ja/tai poliisille.

Edellä mainittujen valvontakohteiden valvontaa ja tarkastamiskäyntejä suoritetaan tapauskohtaisesti tarpeen mukaan. Osa kohteista voi tarkastuksessa todettujen laiminlyöntien tai puutteiden johdosta edellyttää ympäristönsuojeluviranomaisen antamia määräyksiä tai määräämiä pakkokeinoja tilanteen korjaamiseksi.

5. RISKINARVIOINTI

Valvontaa kohdistetaan riskinarvioinnin avulla ympäristön kannalta haitallisimpiin ja suurimman riskin kohteisiin. Mitä suuremman riskin toiminta aiheuttaa ympäristölle, sitä tiiviimmin sitä on valvottava. Riskinarvioinnin aluksi on tunnistettava toimialakohtaisten riskit. Tämän jälkeen tunnistetaan kunkin laitoksen yksilölliset riskit.

Riskinarvioinnissa on otettava huomioon vähintään laitoksen vaikutukset ihmisten terveyteen ja ympäristöön, lupaehtojen noudattaminen ja toiminnanharjoittajan osallistuminen ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään. Riskinarvioinnissa on tarkoituksenmukaista ottaa huomioon myös muut ympäristöasioiden hallintajärjestelmät. Lisäksi ohjelmassa voi olla tarpeen ottaa huomioon muiden viranomaisten suorittama valvonta.

Ähtärin kaupungin valvontaohjelman toimialakohtaisessa riskinarvioinnissa on otettu huomioon edellä mainitut riskinarvioinnin periaatteet ja arviointia on painotettu toimialakohtaisesti muodostuneella valvontakokemuksella. Lisäksi on otettu huomioon riskiä pienentävänä tekijänä toimialaa koskeva muita toimialoja tiukempi säättely ympäristönsuojelulailla tai sen nojalla annetuilla asetuksilla.

6. VALVONTATIHEYYS

Tarkastustiheyttä suunniteltaessa otetaan huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset, päästöjen määrä ja laatu, laitoksen ympäristö ja muut päästölähteet siten, että tarkastustoiminnassa huomio kohdistuu useammin toimintoihin, joilla todetut ympäristövaikutukset ja arvioidut riskit ovat suurimmat.

Kaikki ympäristö- ja ilmoitusluvanvaraiset ja rekisteröidyt toiminnot tarkastetaan vuosittain laadittavaa valvontaohjelmaa noudattaen 1, 3 tai 5 vuoden välein. Poikkeuksena tästä ovat toiminnot, jotka kertaluontoisuutensa vuoksi eivät tarvitse säännöllistä valvontaa (esim. jätteiden hyödyntäminen maarakentamisessa). Näille toiminnoille riittää tarkastuskäynti kerran ympäristöluvan voimassaolon aikana.

Suunnitelmallisen tarkastuksen tarkastustiheydet on määrätty seuraavasti:

3 vuoden välein:

- Kivenlouhimot, -murskaamot ja soranottamot
- Kiinteät asfalttiasemat
- Betoniasemat
- Ammattimainen jätteiden käsittely (osa kohteista)
- Pintakäsittely
- Ampumaradat
- Naapuruussuhdelain nojalla luvan saaneet kohteet (osa kohteista)

5 vuoden välein:

- Eläinsuojat
- Energiantuotantolaitokset
- Polttonesteiden jakelu
- Metalliteollisuus
- Elintarviketeollisuus
- Pesulat
- Naapuruussuhdelain nojalla luvan saaneet kohteet (osa kohteista)

Mikäli toiminta ei kuulu mihinkään yllämainitusta kohderyhmistä, määritellään tarkastustiheydeksi 5 vuotta. Tarkastustiheyttä voidaan tarvittaessa muuttaa (pisimmän tarkastusvälin ollessa 5 vuotta), ellei lainsäädäntö tai lupa toisin velvoita.

Uusien kohteiden ensimmäinen suunnitelmallinen tarkastus tehdään ennen toiminnan aloittamista, jotta voidaan varmistaa luvan antamien toimintaedellytysten toteutuminen. Ähtärin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvien luvanvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen osalta noudatetaan vuosittain tarkistettavaa valvontaohjelmaa. Valvontaohjelmassa on esitetty valvontakohteiden suunnitelmalliset tarkastusajankohdat ja mahdolliset tarkastuksissa havaitut puutteet ja tarpeelliset uusintatarkastukset.

Ympäristövahinkoriskin ja vaikutusten perusteella laadittu taulukko toimialakohtaisesta valvontatiheydestä on esitetty oheisessa taulukossa (taulukko 1):

Toimiala	Mahd. vaik. vakavuus Ähtärissä	Toim. harj. osallistuminen ymp. hall.järj.	Muiden viran- om. suoritt. valvonta	Tark. tiheys, vuosia
Ammattimainen jätteenkäsittely (osa)	1	1	2	1
Maa-ainesotat	3	2	3	3
Asfalttiasemat	4	3	3	3
Betoniasemat	4	3	3	3
Ammattimainen jätteenkäsittely (osa)	2	3	3	3
Pintakäsittely	4	3	3	3
Ampumaradat	2	3	2	3
Naapuruussuhdelain muk. kohteet (osa)	3	2	5	3
Liikennepaikat	2	3	3	3
Eläinsuojat	4	4	5	5
Energiantuotantolaitokset	3	5	5	5
Jakeluasemat	4	4	5	5
Metalliteollisuus	5	5	5	5
Pesulat	5	5	5	5
Naapuruussuhdelain muk. kohteet (osa)	5	5	5	5

Taulukko 1. Toimialakohtainen tarkastustiheys.

7. VALVONNAN SUORITTAMINEN

7.1 Suunnitelmallinen valvonta

Suunnitelmallisten tarkastusten ajankohta sovitaan toiminnanharjoittajan kanssa yhteistyössä vähintään kaksi viikkoa ennen tarkastusta. Samalla toiminnanharjoittajalle ilmoitetaan tarkastettavat asiat ja miten toiminnanharjoittajan tulee varautua tarkastukseen.

Mikäli tarkastuskäynnin yhteydessä laitoksen toiminnassa havaitaan laiminlyönti tai puute, ympäristönsuojelusihteeri asettaa määräajan korjaaville toimenpiteille ja tekee uusintatarkastuksen toimenpiteelle asetetun määräajan umpeuduttua.

Uusintatarkastukset harkitaan tapauskohtaisesti. Myös näistä voidaan periä taksan mukainen maksu. Mikäli laiminlyöntiä ei korjata kehoituksista huolimatta, asia voidaan viedä ympäristönsuojeluviranomaisen ratkaistavaksi. Lautakunta voi tehostaa määräystä uhkasakolla, keskeyttämis- tai teettämishallalla. Jos lupamääräyksiä on valvontaviranomaisen kirjallisesta huomautuksesta toistuvasti rikottu siten, että toiminnasta aiheutuu ympäristön pilaantumisen vaaraa, lupa voidaan peruuttaa (YSL 93 §). Ennen määräysten ja mahdollisen uhkasakon/teettämishallan määräämistä toiminnanharjoittajalle on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi.

7.2 Ympäristönsuojelulain 169 §:n mukainen valvonta

Ympäristönsuojelulain 169 §:n mukaan valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvittävä asia muulla asianmukaisella tavalla, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa. Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista.

Ympäristönsuojelulain 186 §:n mukaan asian voi panna kirjallisesti vireille:

- 1) asianosainen
- 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät
- 3) toiminnan sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät
- 4) Lupa- ja valvontavirasto sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
- 5) asiassa yleistä etua valvova viranomainen
- 6) saamelaiskäräjät, jos ympäristövaikutukset ilmenevät saamelaisten kotiseutualueella ja kolttien kyläkokous, jos ympäristövaikutukset ilmenevät kolttialueella.

Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto voi panna vireille 202 §:n 3 momentin 7 kohdassa tarkoitetun kunnan ympäristönsuojelumääräyksen antamista koskevan asian, jos kunta ei ole antanut määräystä mainitussa kohdassa tarkoitetuista toimista.

7.3 Tarkastuksessa tehdyt havainnot ja niiden seuraukset

7.3.1 Lupavelvollinen toiminta

Jos lupamääräyksiä on valvontaviranomaisen kirjallisesta huomautuksesta toistuvasti rikottu siten, että toiminnasta aiheutuu ympäristön pilaantumisen vaaraa, voidaan lupa peruuttaa. Ennen määräysten ja mahdollisen uhkasakon/teettämisuhan määräämistä toiminnanharjoittajalle on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi.

Mikäli tarkastuskäynnin yhteydessä laitoksen toiminnassa havaitaan laiminlyönti tai puute, ympäristönsuojelusihteeri asettaa määräajan korjaaville toimenpiteille ja tekee uusintatarkastuksen toimenpiteelle asetetun määräajan umpeuduttua. Uusintatarkastukset harkitaan tapauskohtaisesti. Myös näistä voidaan periä taksan mukainen maksu.

Mikäli laiminlyöntiä ei kehotuksista huolimatta korjata, voidaan asia viedä teknisen lautakunnan ratkaistavaksi. Lautakunta voi tehostaa määräystä uhkasakolla, keskeyttämis- tai teettämisuhalla. Toiminnan valvontaluokka voi tarkastuksessa todettujen laiminlyöntien tai puutteiden johdosta muuttua.

7.3.2 Ilmoituslupavelvollinen toiminta

Ilmoituslupavelvollisten toimintojen tarkastusten perusteella suoritettavat toimenpiteet ovat ympäristölupavelvollisten toimintojen valvontakäyntien jatkotoimenpiteiden kanssa täysin yhtenevät.

7.3.3 Rekisteröitävä toiminta

Puutteita havaittaessa asetetaan korjaaville toimenpiteille määräaika, jonka umpeuduttua kohteessa suoritetaan uusintatarkastus. Mikäli laiminlyöntiä ei korjata kehotuksista huolimatta, asia voidaan viedä tekniseen lautakuntaan ratkaistavaksi. Myös rekisteröitävien toimintojen valvontaluokka voi tarkastuksessa todettujen laiminlyöntien tai puutteiden johdosta muuttua.

8. VALVONTASUUNNITELMAN JA -OHJELMAN TOTEUTUMINEN

8.1 Suunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelman ja valvontaohjelman toteutumisesta laaditaan vuosittain yhteenveto, jossa verrataan toteutunutta valvontaa suunnitelman mukaiseen valvontaan. Yhteenvedossa tarkastellaan myös valvottavien kohteiden riskinarviointiin ja/tai tarkastustiheyteen vaikuttavia mahdollisia muutoksia. Yhteenveto annetaan ympäristönsuojeluviranomaiselle tiedoksi osana tilinpäätöstä tai erillisenä tiedoksiantona.

Ympäristönsuojelutoimen henkilöstöresurssien rajallisuuden vuoksi tarkastusten määrään voivat merkittävästi vaikuttaa vireille tulleiden lupien, ilmoitusten, lausuntopyyntöjen tai muiden hakemusten määrien muutokset. Myös ennakoimattomat, ympäristönsuojelutoimelta välittömiä toimenpiteitä vaativat asiat menevät muiden asioiden edelle ja saattavat siten huomattavasti muuttaa valvontaohjelmalle laadittua aikataulua.

8.2 Valvonta-asiakirjojen päivittäminen

Valvontasuunnitelmaan sisältyvä toimintokohtainen valvontaohjelma seuraavalle vuodelle laaditaan vuosittain marras-joulukuun aikana. Valvontakohdetaulukko päivitetään vuosittain, uudet valvontakohteet lisätään taulukkoon valvontaluokkineen ja lopettaneet laitokset poistetaan listalta. Tiedot valvontasuunnitelman mukaisista sekä muista tarkastuksista päivitetään kohdetaulukkoon vuosittain. Valvontasuunnitelma tarkastetaan säännöllisesti ja se päivitetään tarvittaessa.